

Uzimajući u obzir trenutni socijalno – politički i kulturni kontekst koji zbog tendencije globalizacije identiteta nameće akciju za očuvanje i razvoj specifičnih elemenata etničkih grupa u okviru institucionalnih okvira,

Uzevši u obzir da su državne institucije neodgovarajuće reagovale na naše zahteve, koji imaju za cilj jedino održanje armanske civilizacije, čije će nestajanje učiniti evropsku kulturu siromašnijom i značiti manje verovatnim otkrivanjem modela integracije jedne etničke grupe u višejezično i višenacionalno društvo, kao što je Evropa danas,

Predstavnici armanskih udruženja sa Balkana i drugih država, prisutni 25 – 28. oktobra 2007. godine na zajedničkom susretu u Dizentisu, organizovanom od strane Convivenza Association i FUEN, radi razmatranja modela izvan granične saradnje i zajedničkih pitanja,

Usvajaju sledeću

REZOLUCIJU

Armani zovu sebe **Armân** (jedn.) – **Armânj** (mn.) i žele da budu znani pod ovim imenom.

Armani žele da izraze svoj etnički i kulturni identitet. Danas, one specifične karakteristike koje omogućavaju Armanima da se prilagode bilo gde u svetu bez gubljenja svog identiteta i nacionalne svesti, nisu više dovoljne bez institucijalne podrške država gde žive, ali i evropskih institucija.

Deset godina posle usvajanja Preporuke 1333 za armanski jezik i kulturu od strane Parlamentarne skupštine saveta Evrope, mi konstatujemo sa tugom da Preporuka nije imala očekujuće efekte na Armane i da se u 2007. godini i dalje nalaze pod pretnjom nestanka kao posebnog naroda.

Iz ovog razloga, 25. juna 2007. godine, kada smo proslavljali 10 godina od usvajanja Preporuke 1333, armanske nevladine organizacije iz svojih matičnih zemalja i iz ostalih zemalja gde žive, su se obratile Komitetu za kulturu, nauku i obrazovanje Saveta Evrope, tekstom u kome se analizira trenutna situacija armanskog jezika i kulture.

Situacija je kranje kritična jer postoje nerešena pitanja; oskudan broj onih koji uče i usavršavaju maternji jezik u školama za armansku decu, mediji i verski obredi na maternjem jeziku, iako su ova prava preneti evropskim zakonodavstvom. Armanske organizacije su uputile demarše vladama država gde su registrovane, ali su odgovori država da je Preporuka neobavezujuće prirode.

Iako je suštinski napredak primećen/zabeležen u **Republici Makedoniji**, što se jasno može videti, na primer u Ustavu (jedina država gde su Armani priznati kao narod, a ne kao manjina) opet nedostatak odgovarajuće materijalne podrške od države, čini danas primenu zakonskih odredbi nezadovoljavajućom onoliko koliko bi se to očekivalo. Jezik se uči samo na fakultativnim kursevima.

U **Rumuniji**, „Armanska zajednica Rumunije“ je zahtevala da se maternji jezik uči u školama, veću prisutnost u masovnim medijima i takođe druga kulturno – obrazovna i verska prava. Od svih ovih zahteva skoro ništa nije rešeno. Tako je ove godine fakultativan kurs armanske kulture i tradicije odobren na nacionalnom nivou, dok je Zajednica zahtevala da se armanski jezik uči u obaveznoj nastavi – tamo gde to armanske zajednice traže – kao maternji jezik u skladu sa nastavno – didaktičkim standardima primenjivih na sve maternje jezike.

U **Albaniji i Srbiji**, Armani nemaju materijalnu podršku države, a ni mogućnost da uče svoj maternji jezik, iako su priznati kao etnička/kulturna manjina.

U **Bugarskoj**, takođe, Armani se pomažu na suviše niskom nivou sa stanovišta neophodnih mera za očuvanje i promociju svog kulturnog identiteta.

U **Grčkoj** je situacija sa armanskim jezikom posebno teška; proces prenošenja maternjeg jezika u porodici je prekinut i mnogi mladi Armani ne govore više armanski jezik.

U Rumuniji, Bugarskoj, Albaniji i Grčkoj Armani nisu priznati kao nacionalna manjina.

Stoga je činjenica da su mnoge važne armanske organizacije i državni predstavnici prisutni ovde bitan korak u našem demaršu da se uspostavi jedinstvena strategija za spašavanje armanskog jezika i kulture i kulturnog identiteta armanskih zajednica. Na našem zajedničkom susretu su bili prisutni državni predstavnici Albanije, Makedonije i Rumunije, i predstavnici Saveta Evrope.

Evropske norme/standardi nužno uslovljavaju pravo i potrebu da se omogući pristup učenju maternjeg jezika, posebno regionalnih jezika.

Otuda smo ubeđeni da će nacionalne vlade i evropske institucije podržati naš zahtev za udruživanje i partnerstvo, tako da će materijalna sredstva neophodna za naše kulturne, obrazovane i medijske aktivnosti biti obezbeđena.

Mi, armanski narod, smo dokazali da smo uradili sve što smo mogli da sačuvamo i da razvijemo naš jezik i kulturu. Mi ćemo nastaviti ovim putem poštujući pravila demokratije i ljudskih prava. U isto vreme, potrebna nam je moralna, materijalna i institucionalna podrška matičnih država gde živimo, kao i evropskih institucija.

Sumirajući urađen posao i kao dodatak onome što je urađeno učesnici su se složili oko sledećih tačaka:

Armanski narod je snažno potvrdio svoju volju da unapredi izvan graničnu saradnju. Državne granice ne bi trebalo više da se vide kao prepreka; na putu snažnije evropske saradnje, one će biti sve više i više u funkciji mosta.

Svi mi smo uvereni u neophodnost zajedničke izvan granične organizacije, Saveta, koja će koordinirati aktivnosti na našem polju. Ovaj Savet postoji, de facto, od oktobra 2005. godine i ovde je njegova važnost potvrđena.

Ova činjenica je od izuzetne važnosti za očuvanje armanskog jezika i kulture. Ona je posebno naglašena stvaranjem Saveta Armana. Takva zajednička izvan granična institucija – slična Parlamentu Samija (Laponaca) – je u mogućnosti da stvori zajedničku osnovu za razvoj i dugoročnu strategiju. Detalji institucionalnih pravila i odnosa sa

nacionalnim organizacijama i državama će biti razmotreni. Prošireni odbor izvan graničnog Saveta Armana ima za zadatak da usaglasi Osnivački statut i da predstavi njegovu krajnju verziju na okupljanju koje će biti u Skoplju 2008. godine.

Izvan granični Savet Armana može da pomogne u optimizaciji ograničenih ljudskih i finansijskih sredstava u sprovođenju osnovnih zahteva u različitim oblastima aktivnosti.

Predstavnici na okupljanju su razmatrali trenutnu situaciju u različitim državama, potvrđujući apsolutno tužne prilike. Niti su međunarodne institucije kao što je Savet Evrope, niti su države u kojima Armani žive, uzele u obzir potrebe i načinile neophodne korake koji bi mogli dati nadu u opstanak armanskog jezika i kulture.

Armanski prioriteti su označeni kao:

I. Savet Armana

1. osnivanje izvan graničnog Saveta sa sedištem u Moskopolju, otvorenog prema svim armanskim organizacijama koje dele iste ciljeve;
2. podnošenje prijave Savetu Evrope u nameri da se Savet Armana prihvati kao nevladina organizacija;
3. izrada petogodišnjeg Plana i organizacija seminara u 2008. godini;

II. Politički ciljevi

1. popis Armana u svim državama, sa predstavnikom Saveta Armana u organizacionom komitetu i posmatračem Saveta Evrope;
2. popisni formular će morati omogućiti registraciju Armana pod njihovim izvornim imenima;
3. postojanje predstavnika Armana u nacionalnim parlamentima;

III. Armanski jezik i obrazovanje u srednjim školama

1. priprema novih udžbenika za armanski jezik za sve nivoe u obaveznom obrazovanju;
2. organizovanje redovnih obuka za učitelje i izdavanje zvaničnih sertifikata;
3. promovisanje učenja armanskog jezika kako među roditeljima tako i među decom, kroz organizovanje regionalnih takmičenja, letnjih kampova i sl.

IV. Armanska kultura

1. osnivanje Unije armanskih pisaca sa izvan graničnom izdavačkom kućom;

2. skupljanje etnografskih podataka i materijala sa balkanskog područja (običaji, pesme, muzika, istorija, tradicija i sl.);
3. snimanje umetničkog filma na armanskom jeziku;

V. Armanski mediji

1. osnivanje TV ARMANAMEA kanala sa satelitskim emitovanjem;
2. osnivanje sopstvene novinske agencije;
3. razvoj elektronskih medija i stvaranje ARMANAMEA web sveta;

Na okupljanju su izabrane radne grupe koje će predstaviti na narednim okupljanjima sledeće godine (u Grčkoj, u Skoplju, Republika Makedonija, i u Moskopolju, Albanija) detaljnije aspekte sprovođenja navedenih potreba u nameri da se odluči o dugoročnom operativnom projektu. Oni će konkretno pokušati da iskoriste sinergiju međunacionalne saradnje u različitim oblastima: jeziku, kulturi, medijima i politici.

Predstavnici će prvo pozvati države u kojima žive Armani da priznaju Savet i da otpočnu konstruktivnu saradnju. Oni potvrđuju nameru da Savet saraduje sa pan – evropskim organizacijama, regionalnim i međunarodnim, takođe podsećajući države na međunarodne obaveze prema ugroženim nacionalnim manjinama i autohtonim narodima i očekuju da će njihova posvećenost omogućiti armanskom narodu da preživi.

Predstavnici na okupljanju pozivaju Savet Evrope, Evropsku uniju i druge međunarodne institucije da registruju armanski narod kao autohtoni narod ili nacionalnu manjinu. U isto vreme, od ovih institucija se očekuje da podrže armanski narod u svojim naporima da održi i razvija ciljeve vezane za identitet.

Uvereni smo da ovo zajedničko okupljanje predstavlja prvi korak za dobro funkcionisanje Saveta Armana. Imamo dugoročan plan i u 2008. godini smo već organizovali slična okupljanja. Mi se nadamo da ćemo obezbediti neophodnu podršku od svih uključenih država kao i Saveta Evrope.

ALBANIJA

Društvo za kulturu Armana „Armani Albanije“

Spiro Poči
Hristo Goči

Mandra

Arben Lena
Tona Nikola

Ministarstvo spoljnih poslova Albanije
Kancelarija za manjine
Dr Trako Edmond

BUGARSKA

Centar za armansku kulturu i jezik
Nikolaj Kjurkčiev
Dr Hristov Mihaj

FRANCUSKA

Asocijacija francuskih Armana
Janku Perifan
Nikola Karakota

NEMAČKA

Unija za armanski jezik i kulturu
Kira Jorgoveanu Mancu
Jani Mancu

GRČKA

Armansko društvo iz Atine
Sotirios Blecas

REPUBLIKA MAKEDONIJA

Liga Armana Makedonije
Niko Kardula

Armanska partija Makedonije
Mita Papuli

Unija za armansku kulturu Makedonije
Dina Cuvata
Marinela Tuševa
Goran Pušutiću
Sterio Tašcov

Ministarstvo spoljnih poslova Republike Makedonije
Simon Kanevce

RUMUNIJA

Armanska zajednica Rumunije

Kostika Kanakeu
Stere Samara
Dr Marijana Bara
Kirana Darlajane
Florentina Koste
Adrijana Boruna

Armansko kuturno društvo

Niku Vrana

Savet mladih Armana

Marijana George
Stere Stamule

SRBIJA

Srpsko – cincarsko društvo “Lunjina”

Lilijana Nikolova Petrović

Naučnici:

Prof. Lauri Hannikainen, University of Turku, Finska

Dr Tede Kal, Beč, Austrija